

Europos Pulsas

Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga

Jungiant bendruomenes, stiprinant Europą

Nr. 21

2025 m. kovas

LIETUVOS–LENKIJOS MOKSLINIŲ TYRIMŲ PROJEKTAI „DAINA“

Lietuvos ir Lenkijos santykiai istoriškai buvo itin glaudūs – nuo Abiejų Tautų Respublikos laikų iki šiuolaikinio bendradarbiavimo Europos Sąjungoje. Per šimtmečius abi šalys kartu formavo politinę, ekonominę ir kultūrinę erdvę, kuri turėjo ilgalaikį poveikį jų tarpusavio ryšiams.

Mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje abi šalys dalijasi bendrais interesais – ypač aplinkosaugos, energetikos, skaitmeninių technologijų ir kultūros paveldo tyrimuose. Pastaraisiais metais buvo dedamos didelės pastangos plėtoti tarptautinius projektus, kurie padėtų gerinti mokslinių tyrimų infrastruktūrą ir stiprinti akademinę integraciją Europoje.

Programa „Daina“ yra reikšmingas abiejų šalių bendradarbiavimo pavyzdys, padedantis ne tik skatinti ilgalaikius akademinis ryšius, bet ir prisidėti prie regiono konkurencingumo stiprinimo Europos mastu. Tai atveria naujas galimybes tiek mokslininkams, tiek visuomenei – skatinamas inovacijų diegimas, didinamas tarptautinis bendradarbiavimas ir plečiamos žinių mainų galimybės.

Mokslinė partnerystė tarp kaimyninių šalių

Lietuvos ir Lenkijos moksliniai tyrimai stiprina regiono akademinį potencialą. „Daina“ – tai abiejų šalių bendra mokslinių tyrimų finansavimo programa, kuri nuo 2024 m. remia 17 tarptautinių projektų. Programa siekia skatinti dvišalį bendradarbiavimą, užtikrinti žinių mainus ir prisidėti prie svarbiausių šių dienų mokslo problemų sprendimo.

Programos poveikis mokslui ir visuomenei

Programa „Daina“ ne tik skatina akademinį bendradarbiavimą, bet ir turi ilgalaikį poveikį tiek mokslui, tiek visuomenei. Finansavimas suteikia galimybę mokslininkams plėtoti inovacijas, kurios gali būti pritaikytos praktikoje – nuo medicinos technologijų iki aplinkosaugos sprendimų. Be to, ši programa prisideda prie naujų talentų ugdymo, nes leidžia doktorantams ir jauniems mokslininkams dalyvauti tarptautiniuose tyrimuose ir tobulinti savo įgūdžius globaliame mokslo kontekste.

Svarbus aspektas yra tai, kad šie tyrimai neapsiriboja tik akademinio lauku – jų rezultatai tiesiogiai veikia visuomenę. Pavyzdžiui, aplinkosaugos projektai gali lemti geresnį išteklių valdymą ir mažesnę taršą, o medicinos inovacijos prisideda prie ankstyvos ligų diagnostikos ir efektyvesnio gydymo metodų kūrimo.

Be to, programa stiprina tarptautinius ryšius tarp institucijų, suteikdama mokslininkams galimybę keistis patirtimi, naudotis moderniausiomis technologijomis ir prisidėti prie pasaulinės mokslo pažangos.

Panašūs projektai Europoje

Programa „Daina“ nėra vienintelė tokio pobūdžio iniciatyva Europoje. Daugelis Europos šalių vykdo mokslinių tyrimų bendradarbiavimo programas, siekdamos stiprinti akademinis ryšius, skatinti inovacijas ir spręsti visuomenės problemas. Panašūs projektai skatina mokslinį bendradarbiavimą tarp valstybių ir stiprina regioninį inovacijų tinklą. Šie projektai yra orientuoti į įvairias sritis – nuo klimato kaitos iki aukštųjų technologijų vystymo.

- Baltijos mokslinių tyrimų programa. Tai – bendras Lietuvos, Latvijos ir Estijos projektas, finansuojamas iš Europos ekonominės erdvės (EEE) ir Norvegijos finansinių mechanizmų. Programa siekia stiprinti regioninį ben-

dradarbiavimą mokslo srityje, skatinti aukštos kokybės tyrimus bei stiprinti akademinis ryšius tarp Baltijos valstybių ir donorų šalių, tokių kaip Norvegija, Islandija ir Lichtenšteinas. Pagrindinės tyrimų sritys apima klimato kaitą, sveikatos mokslus, technologines inovacijas ir visuomenės gerovės gerinimą.

Alma Mater. <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=2384153&php?curid=147686449>

- Europos horizontas. Tai – didžiausia Europos Sąjungos mokslinių tyrimų ir inovacijų programa, skirta skatinti tarptautinį bendradarbiavimą tarp mokslinių institucijų, pramonės ir valdžios sektoriaus. Programos tikslas – kurti pažangias technologijas, spręsti globalias problemas, tokias kaip klimato kaita, sveikatos apsauga ir skaitmenizacija. Ji finansuoja įvairius mokslinių tyrimų projektus, inovacijų vystymą ir verslo partnerystes, siekiant stiprinti Europos konkurencingumą pasaulinėje mokslo ir technologijų rinkoje.

- COST programa. Europos bendradarbiavimo mokslinių ir technologinių tyrimų srityje iniciatyva, skirta tarptautiniams tarptautiniams mokslininkams tinklams kurti, skatinti žinių mainus ir stiprinti inovacijų plėtrą. Ši programa suteikia galimybę mokslininkams iš skirtingų šalių bendradarbiauti il-

galaikiuose projektuose, keistis patirtimi ir naudotis bendrais moksliniais išteklių. COST tinklai padeda stiprinti Europos mokslinę integraciją ir prisideda prie technologijų kūrimo įvairiose srityse, įskaitant sveikatos mokslus, aplinkos apsaugą, dirbtinį intelektą ir energetiką.

Tokios iniciatyvos, kaip ir „Daina“, padeda suvienyti mokslininkus bendriems tikslams, suteikia galimybę keistis žiniomis ir kurti ilgalaikes partnerystes.

Investicija į ateitį

Programa „Daina“ yra finansuojama lygiomis dalimis tarp Lietuvos mokslo tarybos ir Lenkijos nacionalinio mokslo centro. Tai suteikia galimybę mokslininkams naudotis modernia laboratorine įranga, plėtoti bendras publikacijas ir dalyvauti tarptautiniuose moksliniuose tinkluose. Be to, programa prisideda prie ilgalaikių tarptautinių ryšių stiprinimo tarp akademiinių institucijų, skatina tarptautinius tyrimus ir leidžia pritaikyti gautas žinias praktikoje. Tai atveria naujas perspektyvas inovacijų diegimui, verslo ir mokslo bendradarbiavimui bei aukštos kvalifikacijos specialistų rengimui, kurie galės prisidėti prie ekonomikos ir visuomenės vystymosi tiek Lietuvoje, tiek Lenkijoje.

Jaunųjų mokslininkų skatinimas

Viena svarbiausių iniciatyvų dalių – jaunųjų tyrėjų įtraukimas. Programa suteikia galimybę doktorantams ir jauniems mokslininkams dalyvauti tarptautiniuose tyrimų projektuose, bendradarbiauti su patyrusiais specialistais ir naudotis pažangiausia laboratorine įranga.

Be to, „Daina“ skatina jaunųjų mokslininkų mobilumą, suteik-

dama jiems galimybę dalyvauti akademiiniuose mainuose tarp Lietuvos ir Lenkijos universitetų bei mokslinių tyrimų centrų. Tokia patirtis ne tik padeda įgyti praktinių įgūdžių, bet ir prisideda prie ateities mokslinių lyderių ugdymo, kurie galės vystyti inovacijas ir prisidėti prie savo šalių ekonominės bei technologinės pažangos.

Lietuva ir Lenkija – stiprėjantis mokslo bendradarbiavimas

Lietuvos ir Lenkijos bendradarbiavimas mokslo srityje turi ilgą istoriją. Dar 1997 m. buvo pasirašytas pirmasis oficialus susitarimas dėl akademiinių mainų tarp Vilniaus ir Varšuvos universitetų. Per pastaruosius dešimtmečius ši partnerystė išsivystė į platesnį mokslinių tyrimų tinklą, į kurį įtrauktos įvairios akademinės ir tyrimų institucijos.

Šiandien bendradarbiavimas vyksta ne tik per „Daina“ programą, bet ir per įvairias dvišales iniciatyvas, tokias kaip bendri mokslinių tyrimų centrai, inovacijų plėtros projektai bei studentų ir dėstytojų mainai. Lietuvos ir Lenkijos universitetai aktyviai dalyvauja tarptautinėse konferencijose ir seminaruose, kuriuose dalijamasi naujausiais moksliniais atradimais bei plėtojamos bendros tyrimų strategijos.

Šis glaudus bendradarbiavimas padeda kurti stiprią akademinę ekosistemą regione, skatina inovacijas ir suteikia mokslininkams galimybę kartu spręsti aktualius iššūkius, susijusius su klimato kaita, sveikatos mokslų plėtra ir naujomis technologijomis.

Lietuvos ir Lenkijos mokslinių tyrimų programa „Daina“ yra ne tik mokslinio bendradarbiavimo pavyzdys, bet ir strateginis veiksnys, kuriant tvarią inovacijų ekosistemą. Ilgalaikė šios programos nauda pasireiškė tiek akademinėje, tiek praktinėje plotmėje, nes projektai ne tik prisidės prie realių visuomenės iššūkių sprendimo, bet ir skatins naujų technologijų kūrimą bei tarptautinių mokslinių tyrimų tinklų plėtrą.

„Europos Pulso“ informacija

ATRASK SAVO GALIMYBES

Europos Komisijos portalas „Funding & Tenders Portal“ yra skirtas ES finansavimo ir konkursų galimybėms. Šiame portale skelbiami įvairūs projektų finansavimo kvietimai, kurie apima daugybę sričių ir programų.

Vasario 18 d. paskelbti projektai:

1. Gynybos, karo medicinos, autonominių sistemų, dirbtinio intelekto, telemedicinos ir skubios pagalbos sritis. Paskelbta vasario 18 d. (Autonomous triage and evacuation)

2. Gynybos technologijų, karinio mokymo simuliacijų, VR/AR treniruocijų, dirbtinio intelekto sprendimų ir kibernetinė sritis. Paskelbta vasario 18 d. (Live, Virtual, Constructive training interoperability – Joint operations and

service-specific solutions)

3. Aviacijos inžinerijos, aeronautikos, gynybos technologijų, bepiločių orlaivių (UAV) ir pažangaus oro transporto sritis. Paskelbta vasario 18 d. (Multi-Disciplinary Design and Analysis Framework for Aerial Systems)

4. Gynybos, karinių ryšių technologijų, taktinio duomenų perdavimo ir aviacijos bei jūrų pajėgų ryšio sistemų sritis. Paskelbta vasario 18 d. (Multifunctional Information Distribution System)

5. Gynybos, kosmoso techno-

logijų, žvalgybos, stebėjimo (ISR – Intelligence, Surveillance, and Reconnaissance) bei situacinio sąmoningumo sritis. Paskelbta vasario 18 d. (Space-based ISR constellation)

6. Gynybos technologijų, sausumos kovinių sistemų, modulinės karinės technikos, autonominių ir hibridinių transporto priemonių bei tvarios gynybos inovacijų sritis. Paskelbta vasario 18 d. (Future modular multifunctional land platforms and enabling technologies, including green technologies)

7. Gynybos technologijų, karinio modernizavimo, pažangių ginklų ir ekipuotės, dirbtinio inte-

lekto (AI) bei taktinės informacijos valdymo sritis. Paskelbta vasario 18 d. (Full-size demonstrators for next generation soldier systems)

8. Aviacijos inžinerijos, gynybos ir civilinės aviacijos technologijų, hibridinių ir elektrinių varomųjų sistemų bei energijos valdymo inovacijų sritis. Paskelbta vasario 18 d. (Aircraft propulsion and energy management)

9. Gynybos, bepiločių kovinių sistemų (UAV), asimetrinio karo, pažangių ginklų technologijų ir autonominių atakos sistemų sritis. Paskelbta vasario 18 d. (Drone-based affordable mass munitions)

10. Gynybos, jūrų karo technologijų, dirbtinio intelekto (AI),

debesijos kompiuterijos, tinklinės karo sistemos (NCW – Network-Centric Warfare) ir autonominių jūrų platformų sritis. Paskelbta vasario 18 d. (Digital Ship and Naval)

Kaunas ir Klaipėda: Europos kultūros sostinės titulo link

Lietuva 2022 metais turėjo galimybę išrinkti vieną iš savo miestų Europos kultūros sostine. Tai prestižinis titulas, kurį kasmet suteikia Europos Sąjunga, siekdama skatinti miestų kultūrinę plėtrą, tarptautinį bendradarbiavimą ir meninius mainus. Dėl šio garbingo vardo varžėsi net šeši Lietuvos miestai: Anykščiai, Jonava, Kaunas, Klaipėda, Plungė ir Rokiškis. Po išsamios ekspertų atliktos analizės ir vertinimo į antrąjį etapą pateko Kaunas ir Klaipėda.

Kultūros sostinės atrankos procesas

Atrankos procesą koordinavo Lietuvos kultūros ministerija, remdamasi Europos Parlamento ir Tarybos nustatytais kriterijais. Sprendimą, kurie miestai turėtų patekti į antrąjį etapą, priėmė dešimties nepriklausomų ekspertų komisija, paskirta Europos Parlamento, Europos Komisijos, Tarybos ir Regionų komiteto.

Autorius Mantas Volungevicius - <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=38171164>

Atranka buvo vykdoma dviem etapais: pirminė atranka ir galutinė atranka. Pirmajame etape visi miestai kandidatavo pateikdami kultūros strategijas, programų vizijas ir vystymo planus. Antrajame etape į sąrašą patekę miestai turėjo tobulinti savo paraiškas, atsižvelgdami į ekspertų rekomendacijas, ir pateikti detalius projektus, parodančius jų pasirengimą tapti Europos kultūros sostine.

Pagrindiniai vertinimo kriterijai:

- Ilgalaikė miesto strategija, orientuota į kultūros ir meno plėtrą, įtraukiant tvirus kultūrinius projektus, bendruomenių įtraukimą ir infrastruktūros stiprinimą;

- Europos dimensija, parodanti, kaip miestas integruos europines kultūros tendencijas, skatins tarptautinius kultūrinius mainus ir bendradarbiavimą su Europos menininkais bei institucijomis;

- Kultūrinė ir meninė programa, kuri turėtų stiprų tarptautinį aspektą, skatintų tarpkultūrinius mainus, bendradarbiavimą su užsienio menininkais bei inovatyvių kūrybinių projektų įgyvendinimą.

- Miesto pajėgumai įgyvendinti projektą, įskaitant infrastruktūros tinkamumą, institucijų pasirengimą ir gebėjimą valdyti didelio masto kultūrinę iniciatyvą;

- Bendruomenės įtraukimas, skatinant vietos gyventojų dalyvavimą kultūrinuose projektuose, stiprinant bendruomenių saviraišką ir įtraukiant įvairias socialines grupes į miesto kultūros vystymą;

- Valdymo ir finansavimo strategija, užtikrinanti skaidrią biudžeto paskirstymo sistemą, aiškiai apibrėžtus finansavimo šaltinius bei veiksmingą projekto įgyvendinimo priežiūrą.

Kaunas: modernumas ir tapatybė

Kaunas savo paraišką pateikė su šūkiu „Laikina tampa šiuolaikiška“. Miestas siekė parodyti, kaip jo istorinė kultūra ir architektūra gali tapti šiuolaikinės meninės raiškos pagrindu, kuriant inovatyvią ir atvirą kūrybinę erdvę. Paraiškoje buvo akcentuojama miesto tarpukario modernistinė architektūra, siekiant ją integruoti į šiuolaikines menines ir kultūrinės iniciatyvas.

kines menines ir kultūrinės iniciatyvas. Taip pat buvo pabrėžta bendradarbiavimo su kitomis Baltijos ir Skandinavijos šalimis svarba, siekiant stiprinti tarptautinius kultūrinius mainus ir dalintis gerosiomis praktikomis.

Kauno programa buvo grindžiama keturiais pagrindiniais ramsiais:

- Konfluencija – kultūrų susitikimas, menų sintezė ir tarptautiniai mainai, skatinantys skirtingų tradicijų ir inovacijų integraciją.

- Sumaištis – istorijos, atminties ir tapatybės transformacija per meninius projektus bei interaktyvius kultūrinius renginius;

- Šiuolaikiškumas – modernios kultūros skatinimas, naujų meninių formų vystymas ir inovacijų integracija į miesto kultūrinį gyvenimą;

- Sąmoningumas – bendruomeniškumo ugdymas, skatinantis pilietinį aktyvumą, socialinį įtraukimą ir kultūrinį dialogą tarp skirtingų miesto bendruomenių.

Vis dėlto komisija atkreipė dėmesį į tai, kad Kauno paraiška buvo per daug orientuota į šiuolaikinį meną, o kultūros strategija nebuvo pakankamai aiškiai susieta su miesto urbanistine plėtra ir bendruomenės įtraukimu. Visgi Kaunas gavo labai aukštus įvertinimus už ambicingus tarptautinius kultūros projektus, inovatyvius kūrybinius sprendimus bei unikalų požiūrį į miesto istorijos interpretaciją.

Klaipėda: jūrų kultūros sostinė

Klaipėda drauge su Palanga ir Neringa siekė sukurti jūrų regiono kultūros identitetą, pasirinkusi šūkį „By the Wind“. Šios iniciatyvos tikslas buvo paversti miestą Baltijos jūros kultūros centru, skatinti jūrinės tapatybės stiprinimą bei plėtoti kultūrinį bendradarbiavimą su Baltijos ir Šiaurės šalimis. Taip pat buvo siekiama įtraukti vietos bendruomenės į jūrinės kultūros puoselėjimą ir suteikti erdvę tarptautiniams meno projektams.

Klaipėdos programos temos:

- Kintanti tapatybė – miesto kultūros istorija, jos transformacija per laiką ir ateities perspektyvos, atspindinčios tiek vietinius, tiek europinius kultūros procesus;

- Darbo ir poilsio pusiausvyra – meninė rezidencija pajūryje, suteikianti erdvę kūrėjams iš vi-

Autorius Mantas Volungevicius - <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=38171164>

šos Europos, skatinanti tarptautinius meno mainus ir kūrybinę sinergiją.

- Bendruomeniškumas – gyventojų aktyvus dalyvavimas miesto kultūros formavime, skatinant vietos iniciatyvas, bendruomenių susibūrimus ir socialinę įtrauktį.

- Ateities kultūra – inovatyvios meno formos, integruojančios skaitmenines technologijas, interaktyvius meninius sprendimus ir tvirus kūrybos modelius.

Ekspertai pastebėjo, kad Klaipėdos programa per daug orientuota į turizmą, o ne į ilgalaikę kultūros plėtrą ir vietos kūrybinio sektoriaus stiprinimą. Vis dėlto miestas išsiskyrė aktyviu vietos menininkų ir bendruomenių įtraukimu, o jo projektai turėjo aiškiai apibrėžtą ekologinio tvarumo kryptį, skatinančią darnią kultūros ir aplinkos sąveiką.

Kaip miestas tampa Europos kultūros sostine?

Baigus pirmąjį atrankos etapą, Kaunas ir Klaipėda turėjo galimybę pateikti patobulintas paraiškas, atsižvelgdamos į ekspertų rekomendacijas bei papildomai išplėsdamos savo kultūrinį projektų apimtį. Galutinė atranka vyko 2017 metų kovą, o nugalėtojas buvo paskelbtas po miestų vertinimo, apsilankymų vietoje ir išsamios programų analizės.

Kodėl miestui svarbu tapti Europos kultūros sostine?

Tapimas Europos kultūros sostine miestui suteikia galimybę pademonstruoti ir sustiprinti savo kultūrinį gyvenimą, pritraukti tarptautinį dėmesį,

skatinti turizmą bei ekonominę plėtrą. Tai taip pat skatina ilgalaikę kultūros strategijos kūrimą, bendruomenės įsitraukimą ir tarptautinį bendradarbiavimą kultūros srityje.

- Didesnis tarptautinis dėmesys miestui;

- Kultūros ir turizmo plėtra;

- Ekonominė nauda, naujos investicijos;

- Galimybė sukurti tvarią ilgalaikę kultūros strategiją.

Galiausiai, Kaunas buvo paskelbtas Europos kultūros sostine 2022. Tais pačiais metais šį prestižinį titulą taip pat pelnė Ešas prie Alzeto (Liuksemburgas) ir Novi Sadas (Serbija).

Šis titulas suteikė miestui galimybę ne tik išplėsti savo kultūros pasiūlymus, bet ir įtvirtinti savo, kaip svarbaus tarptautinio kultūros centro, pozicijas. Šis titulas padėjo sustiprinti ryšius su Europos partneriais, skatino naujas investicijas į kultūros sektorių, padidino turizmo srautus bei paskatino naujų meninių ir bendruomeninių iniciatyvų atsiradimą.

Kauno ir Klaipėdos kova dėl Europos kultūros sostinės titulo atskleidė, kaip svarbu miestams turėti ilgalaikę kultūros plėtos viziją ir strateginį požiūrį į tarptautinį bendradarbiavimą. Nors Klaipėda išsiskyrė stipria bendruomenine iniciatyva ir regioniniu identitetu, Kaunas itin kinko ekspertus savo tarptautine perspektyva, novatoriškais kultūriniais projektais ir strategine miesto plėtos vizija. Galiausiai, šie veiksniai jam ir pelnė prestižinį titulą, kuris suteikė miestui galimybę įsitvirtinti kaip vienam iš Europos kultūros lyderių.

„Europos Pulso“ informacija

Pernai muziejuose apsilankė rekordinis lankytojų skaičius

2024 m. Lietuvos muziejuose apsilankė 5 940 180 žmonių. Tai 3 proc. daugiau nei 2023 m., kai sulaukta 5 757 057 lankytojų (2022 m. – 4 968 334). Šį skaičių sudaro pavieniai ir organizuoti lankytojai, fondų lankytojai, edukacinių užsiėmimų bei muziejų organizuotų renginių lankytojai, dalyviai.

Praeję metai tapo rekordiniais muziejų lankytojų skaičiumi, iki šiol daugiausia žmonių per metus muziejuose buvo apsilankę 2023-aisiais. Pernai išaugusiam lankytojų skaičiui reikšmingą įtaką turėjo muziejų surengtos didelio susidomėjimo sulaukusios tarptautinės parodos, kiti muziejų renginiai, taip pat nemokamo Kultūros ministerijai pavaldžių muziejų lankymo paskutinį mėnesio sekmadienį iniciatyva.

„Džiaugiuosi, kad 2024-ieji buvo rekordiniai metai Lietuvos muziejams – juose apsilankė beveik 6 milijonai žmonių. Ši kylanti lankytojų kreivė, taip pat išaugęs edukacinių užsiėmimų ir jų dalyvių skaičius rodo, kad vi-

suomenė vis labiau domisi kultūra, menais, brangina istorinę atmintį ir aktyviai įsitraukia į kultūrinį gyvenimą, o muziejai turi ką pasiūlyti juose apsilankiantiems. Tai įkvepia ir toliau stiprinti muziejų veiklą, siekti, kad jie būtų atviri ir patrauklūs įvairaus amžiaus ir poreikių lankytojams“, – teigia kultūros ministras Šarūnas Birutis.

Iš Kultūros ministerijai pavaldžių nacionalinių ir valstybinių muziejų didžiausios lankytojų gausos sulaukė Lietuvos nacionalinis dailės muziejus (731 752), iš kitoms įstaigoms pavaldžių valstybinių muziejų – Vytauto Didžiojo karo muziejus (104 456). Daugiausia žmonių sulaukusiu sa-

vivaldybės muziejumi pernai tapo Kretingos muziejus (82 123). Iš kitų muziejų gausiausiai lankytasi Vilniuje esančiame Energetikos ir technios muziejuje (174 806).

Pernai mūsų šalies muziejai surengė 41 967 edukacinius užsiėmimus, kuriuose apsilankė 739 694 dalyviai. Tai 1,8 proc. daugiau edukacinių užsiėmimų ir 2 proc. daugiau edukacinių užsiėmimų dalyvių nei 2023 metais. Daugiausiai edukacinių užsiėmimų surengė Lietuvos jūrų muziejus – 4 356, o daugiausiai edukacinių užsiėmimų dalyvių sulaukė Lietuvos nacionalinis dailės muziejus – 50 410.

Lietuvos muziejų rinkiniuose 2024 m. buvo saugoma 8 193 617 muziejinių vertybių, muziejai įsigijo 120 655 vertybes. Muziejai surengė 2 005 parodas, iš kurių 159 buvo tarptautinės.

Duomenys gauti iš Muziejų veiklos statistinių rodiklių sis-

Gintarės Grigėnaitės nuotrauka

temos. Joje, pasirinkus norimus ataskaitų laukus, galima suformuoti palyginamąją statistinių rodiklių ataskaitą bei ją atsisiųsti.

Daugiau informacijos <https://lrkm.lrv.lt/lt/naujienos/pernai-muziejuose-apsilanke-rekordinis-lankytoju-skaicius/>

EUROPOS KOMISARO A. KUBILIAUS KALBA EUROPOS PARLAMENTO PLENARINĖJE SESIJOJE DĖL BALTOSIOS KNYGOS APIE EUROPOS GYNYBOS ATEITĮ

kas iš mūsų savo gyvenime tokios dar nematė. Dabar, kaip niekada anksčiau, Europa turi pasiruošti blogiausiam, kad ji galėtų užkirsti kelią karinės agresijos prieš mus galimybei. Toks pasirėngimas yra vienintelis būdas atgrasyti blogiausią scenarijų.

Rusijos karo pramonė veikia visu pajėgumu. Rusija gali būti pasirėngusi konfrontacijai su NATO per 5 metus ar net anksčiau. Jungtinių Valstijų veiksmai yra pabudimo signalas. Politikos krypties keitimas ir pasisukimas į Aziją. Geopolitinė realybė keičiasi mums matant. Dabar, kaip niekada anksčiau, turime stovėti ant dviejų savo kojų. Prisiimti atsakomybę už savo gynybą ir atgrasymą. Dabar, kaip niekada anksčiau, turime remti ir ginti Ukrainą. Taip, turi būti taika, bet stipri taika. Taika per tikrą jėgą. Taika, kurioje Ukraina ir Europa sėdi prie derybų stalo. Teisinga taika – ne tik pauzė, kad Rusija galėtų išsilaužyti žaizdas ir pradėti naują karą. Dar didesnį karą. Stipri taika taip pat reiškia stiprią Europą. Tokią Europą, kuri gali atgrasyti agresiją ir užkirsti kelią karui. Tam mes turime visiškai pertvarkyti savo gynybos pramonę,

nes skirtumai tarp to, kokią gynybą turime, ir kokios mums reikia, kad apsaugotume savo žmones, yra didžiuliai.

Jau dabar trūksta tūkstančių tankų, kovinių mašinų, šarvuotų transporto priemonių, artilerijos pabūklų, kaip galima spręsti iš NATO pajėgumų tikslų dokumentų. Tai mažiausiai 500 milijardų eurų trūkumas. Dar daugiau šimtų milijardų reikės oro gynybai, kosmoso gynybai ir kariniam mobilumui.

Valstybės narės privalo masiškai investuoti, kad užpildytų šias spragas. ES rems valstybes nares. ES pridėtinė vertė. Europos masas. Europos koordinacija. Europos pinigai. Europos įstatymai.

Ši Komisija iškėlė gynybą į Europos darbotvarkės viršų. Dar prieš mūsų mandatui prasidedant. Gynyba buvo pagrindinis prioritetas Komisijos Pirmininkės Ursulos von der Leyen politinėse gairėse. Ji paskyrė mane pirmuoju ES gynybos komisaru. Ji pavedė man ir ES užsienio reikalų ir saugumo politikos vadovei Kajari Kallala parengti Baltąją knygą apie Europos gynybos ateitį.

Ir nuo pirmosios mano katedencijos dienos mes dirbame

be perstojo. kolegijoje, su mano tarnybomis. Daugelyje seminarų, konferencijų ir diskusijų, taip pat ir šiame Parlamente. Sutikau daugybę ministrų, Parlamento narių, gynybos ir kosmoso pramonės vadovų. Gavome daug indėlių. Taip pat ir jūsų rezoluciją. Šie diskusijų mėnesiai padėjo pasiruošti. Tai leido mums pateikti pagrindinius pasiūlymus jau praėjusią savaitę priimant istorinius sprendimus dėl REARM EU „Baltajai knygai“ dar nepaskelbus.

Nes jei istorija juda pirmyn, mes negalime stovėti vietoje. Praėjusią savaitę Pirmininkė U. von der Leyen pristatė „Rearm Europe“ planą, po dviejų dienų jis buvo vienbalsiai patvirtintas istoriniame Europos Vadovų Tarybos susitikime.

Su pagrindiniais pasiūlymais superaktyvinti mūsų gynybos išlaidas iki 800 milijardų eurų. Įskaitant: \n- Nacionalinės stabilumo ir augimo pakto išlygos aktyvavimą; \n- Naują ES instrumentą, skirtą remti valstybes nares paskolomis; \n- Europos fondų nukreipimą į gynybą – pavyzdžiui, sanglaudos fondus; \n- Investicijų skatinimą per privačius bankus ir Europos investicijų banką.

Mes remiame valstybių lyderių raginimą peržiūrėti ribojamas veiklas, siekiant padidinti finansavimą gynybai. Taip pat skatiname valstybes nares toliau remti Ukrainą – perkant ginkluotę Ukrainoje, su Ukraina ir Ukrainai, kaip jau daro Danija ir Čekija.

Visos iniciatyvos, leidžiančios Ukrainai išlikti stipriai ir gintis, turi būti palaikomos. Visus teisinius pasiūlymus pateiksime prieš kitą Europos Vadovų Tarybos susitikimą. Vien didesnių išlaidų nepakanka. Fragmentuotoje rinkoje jos tik dar labiau ją suskaidys. Išlaidos gali nutekėti už ES ribų – tai padidins mūsų priklausomybę. Turime išleisti daugiau, bet protingai, kartu ir europietišškai. Dirbti kartu tyrimų ir plėtos srityje. Statyti tiltus tarp civilinių ir karinių tyrimų bei inovacijų. Dirbtinis intelektas, kvantinė technologija pakeis karo pobūdį. Turime pasinaudoti šiomis naujovėmis, kad pakeltume gynybos pasirengimą į naują lygį. „Baltąją knygą“ pristatysime kitą savaitę, tam, kad permąstytume Europos gynybą šiuo strateginiu momentu.

Tai kelias į pergalę už taiką ir demokratiją Europoje. Ir mes nugalėsime!

Gerbiamasis Pirmininke, Garbingi Parlamento nariai, dėkoju už tai, kad šiame Parlamente į darbotvarkę įtrauktas svarbus klausimas – Europos gynybos ateitis. Tai – vienas svarbiausių debatų šios institucijos istorijoje, kadangi laikotarpis, kuriame dabar gyvename, nulems Europos ir visos Europos Sąjungos istoriją. Tai – vienartinis mūsų kartos momentas. Mes susiduriame su realia ir tiesiogine grėsme. Nie-

Daugiau nei tik anglų kalba: Maltos kalbinė tapatybė

Užaugusi Maltoje, visada gyvenau daugiakalbėje aplinkoje, sklindžiai perjunginėdama maltiečių ir anglų kalbas, taip pat pasigaudama italų ir prancūzų frazių iš Italijos televizijos kanalų, kurie dažnai skambėjo mūsų namuose. Šis platus kalbų spektras suformavo mano tapatybę ir patirtis.

Vieną dieną važiuodama taksi kalbėjau su vairuotoju angliškai. Kai perėjau prie maltiečių kalbos, jo veidas nušvito. „O, tu maltietė?“ – sušuko jis, šypsena nušvietė jo veidą. Tą akimirka nekveipiau į tai daug dėmesio – juk Malta nuolat priima didžiulius turistų srautus. Tačiau laikui bėgant pradėjau pastebėti pasikartojantį modelį: daugelis vietinių turi dviprasmišką požiūrį į anglų kalbą. Kaip žurnalistė, maždaug prieš keturis mėnesius sukūriau vaizdo reportažą apie vėžlių lizdus Maltoje. Interviu su Maltos ekspertu prašiau vesti anglų kalba – mano komforto zonoje. Niekas keisto, kad pirmas komentaras „Facebook“ po vaizdo įrašo buvo: „tkellem bil-malti jekk jogħġbok“ („Kalbėk maltietišškai, prašau“). Tai buvo tik vienas iš atvejų, kai susidūriau su anglų kalbos atstūmimu ir maltiečių kalbos gynimu.

Maltiečių kalbos tapatybės krizė

Tai atveda prie gilesnės problemos – maltiečių kalbos tapatybės krizės. Nors maltiečių kalba yra viena iš dviejų oficialių Maltos kalbų, daugelis vietinių ja labai didžiuojasi.

Ir aš suprantu, kodėl: maltiečių kalba yra semiotinė kalba, kuria kalba daugiau nei 500 000 žmonių, daugiausia Maltoje, taip pat ir tie, kurie mėgsta gerą maistą ir saulę! Jos šaknys siekia arabų kalbą, susiformavusią arabų užkariavimo laikotarpiu (870–1091 m.), o vėliau ji buvo paveikta lotynų, siciliečių, italų ir anglų kalbų. Tai tikra kalbinės tapatybės krizė!

Atėjo laikas pripažinti faktą, kad anglų kalba yra labiau paplitusi nei bet kuri kita kalba.

Matau tam tikrą veidmainystę šalies požiūryje: norima išsaugoti gražiąją maltiečių kalbą, tačiau net vyriausybė nesistengia, kad Europos Parlamente vertėjai išmoktų maltiečių kalbą.

Kalbų evoliucija ir jų tyrimai

Norint geriau suprasti šį kalbinį dinamiką, turime atsižvelgti į istorinį kontekstą. Istorinė lingvistika tiria, kaip kalbos vystosi laikui bėgant ir kaip jas formuoja kultūriniai bei socialiniai veiksniai.

Dirbtinis intelektas – ar jis išmoks maltiečių kalbą?

Taip, jūs perskaitėte teisingai! Dirbtinis intelektas... ir kalbos...

Tobulėjant technologijoms, kompiuterinė lingvistika sujungia lingvistinę teoriją su informatikos mokslais. Natūralios kalbos apdorojimas (NKM) ir mašininis vertimas keičia mūsų bendravimą su kalbomis.

Elstonas Mamo pastebėjo šiuos pokyčius: „Lingvistai naudoja AI, kad pagerintų vertimo efektyvumą ir kartu išsaugotų kalbines struktūras.“

Tačiau jei klausiate, ar AI jau buvo pritaikytas maltiečių kalbai, atsakymas – ne.

Kai kalbame apie maltiečių kalbą ir technologijas, mūsų ribos tęsiasi tik iki „Google Translate“... ir tai parodo, kiek iš tikrųjų mylime savo kalbą.

AI transkribavimo įrankiai jau gali atpažinti havajiečių kalbą, bet ne maltiečių!

Juliana Zammit

Daugiau informacijos skaitykite https://youth.europa.eu/news/theres-more-languages-english_en

Atrask Europą su DiscoverEU: nemokamos kelionės jaunuoliams!

Ar kada nors svajojai apie galimybę nemokamai keliauti po Europą ir patirti nepakartojamus išpučius? Europos Sąjungos iniciatyva DiscoverEU suteikia jaunimui tokią galimybę! Naujausias šios programos kvietimas dalyvauti bus atidarytas 2025 m. balandžio 2 d. ir truks iki balandžio 16 d.

Kas yra DiscoverEU?

DiscoverEU – tai Europos Sąjungos finansuojama programa, kuri dabar yra Erasmus+ dalis. Ji suteikia 18-mečiams jaunuoliams galimybę nemokamai keliauti traukiniais po Europą, pažinti skirtingas šalis, kultūras bei užmegzti naujas draugystes.

2025 metų atrankoje bus išdalinta net 36 318 kelionės pasų, leidžiančių keliauti nuo 1 iki 30 dienų tarp 2025 m. liepos 1 d. ir 2026 m. rugsėjo 30 d.

Kas gali dalyvauti?

Dalyvauti gali visi jaunuoliai, kurie:

- Gimė tarp 2006 m. liepos 1 d. ir 2007 m. birželio 30 d. (imtinai);

- Yra ES piliečiai arba ilgamečiai teisėti gyventojai vienoje iš šių šalių:

ES valstybės narės (įskaitant užjūrio teritorijas);

„Erasmus+“ programoje dalyvaujančios trečiosios šalys: Islandija, Lichtenšteinas, Šiaurės Makedonija, Norvegija, Serbija ir Turkija.

Kaip pateikti paraišką?

Paraišką galima užpildyti Europos jaunimo portale, pateikiant savo asmeninį duomenį ir galiojantį asmens dokumentą (ID kortelę, pasą arba leidimą gyventi). Tuomet reikės atsakyti į 5 klausimų testą apie Europos Sąjungą bei pateikti papildomą atsakymą į atrankinį klausimą.

Ar galiu keliauti su draugais?

Taip! „DiscoverEU“ leidžia keliauti ne tik vienam, bet ir su grupe iki 5 draugų, jei jie taip pat atitinka dalyvavimo kriterijus.

Specialios sąlygos

Jei turite negalią arba sveikatos problemų, „DiscoverEU“ teikia pagalbą ir paramą, kad kelionė būtų kuo patogesnė ir įmanoma kiekvienam.

Kodėl verta dalyvauti?

- Nemokamos kelionės – atrask Europą be didelių išlaidų!
- Nauji draugai – sutik jaunimą iš visos Europos.
- Kultūrų pažinimas – pamatyk skirtingus miestus, tradicijas ir maistą.
- Asmeninis augimas – išmok savarankiškumo, kelionių planavimo ir prisitaikymo prie naujų aplinkybių.

Kaip sužinoti daugiau?

Jei nori sužinoti daugiau apie programą ir susipažinti su ankstesnių dalyvių patirtimi, gali prisijungti prie „DiscoverEU“ „Facebook“ grupės ir pabendrauti su „DiscoverEU“ ambasadoriais.

Neprašyk šios unikalaus galimybės – registruokis nuo 2025 m. balandžio 2 d. ir leis prisijungti prie „DiscoverEU“ „Facebook“ grupės ir pabendrauti su „DiscoverEU“ ambasadoriais.

Daugiau informacijos https://youth.europa.eu/news/get-ready-next-discovereu-call-0_en

31,5 mlrd. eurų Rumunijos ekonominei, socialinei ir teritorinei sanglaudai, konkurencingumui bei žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai 2021–2027 m.

Rumunija pagal savo partnerystės susitarimą su Europos Komisija 2021–2027 m. iš Sanglaudos politikos gaus iš viso 31,5 mlrd. eurų, skirtų jos regionų ekonominei, socialinei ir teritorinei sanglaudai stiprinti bei pereiti prie žaliosios ir skaitmeninės ekonomikos. ES fondai taip pat padės plėtoti konkurencingumą, inovatyvią ir į eksportą orientuotą Rumunijos ekonomiką.

Ekonominio konkurencingumo didinimas ir skaitmenizacija

Iš Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) Rumunija gaus 4,33 mlrd. eurų, kurie bus skirti inovatyviai ir pažangiai ekonominei pertvarkai. Lėšos didins mažų ir vidutinių įmonių (MVĮ) konkurencingumą, skatins mokslinius tyrimus ir inovacijas, ypač skatinant verslo ir akademinės bendruomenės bendradarbiavimą. Taip pat bus remiamos inovatyvios įmonės ir inovacinė veikla tradicinėse MVĮ.

ES taip pat investuos į įmonių skaitmeninimą ir inovatyvių skaitmeninių viešųjų paslaugų kūrimą. Be to, bus gerinami gyventojų, ypač moksleivių ir mokytojų, skaitmeniniai įgūdžiai.

Parama žaliajai ekonomikai

Iš ERPF ir Sanglaudos fondo Rumunija gaus 6,75 mlrd. eurų, skirtų žaliosios ekonomikos plėtrai. Šios lėšos bus investuojamos į atsinaujinančią energetiką, anglies dvideginio emisijų mažinimą, aplinkosaugos infrastruktūrą, biologinės įvairovės išsaugojimą,

žaliąsias erdves, rizikos valdymą ir tvarią miestų judumo sistemą.

Tarp šių investicijų 2,3 mlrd. eurų bus skirta gyvenamųjų ir viešųjų pastatų energiniam efektyvumui gerinti bei atsinaujinančios energijos šaltiniams ir išmaniosioms energijos sistemoms plėtoti. Tai padės mažinti energijos suvartojimą, anglies dvideginio emisijas ir skatinti energetikos sektoriaus dekarbonizaciją.

Sveikatos apsaugos sistemos modernizavimas

2,3 mlrd. eurų bus investuojama į piliečių galimybes gauti sveikatos priežiūros paslaugas, gerinti sveikatos sektoriaus kokybę, efektyvumą ir atsparumą. Lėšos taip pat bus nukreiptos į pažeidžiamų grupių sveikatos priežiūrą, mažinant socialinę nelygybę.

Tvarus transportas

Iš Sanglaudos fondo ir ERPF Rumunija gaus 7,2 mlrd. eurų, skirtų daugiamodalį ir tvarią transporto priemonių plėtrai. Daugiausia dėmesio bus skiriama geležinkeliams ir viešojo

transporto plėtrai miestuose. Investicijos į Trans-Europos transporto tinklus (TEN-T) pagerins ryšius su atokiais regionais per Karpatų kalnus bei pagerins prieigą prie pramonės centrų. Tai paskatins ekonomikos augimą ir darbo jėgos mobilumą.

Užimtumas, įgūdžiai ir kova su skurdu

Iš Europos socialinio fondo plius (ESF+) Rumunija gaus 7,3 mlrd. eurų, skirtų užimtumui didinti, jaunimo nedarbui mažinti, kokybiškam ir įtraukiamam švietimui, naujiems įgūdžiams ir mokymams. ESF+ padės modernizuoti Rumunijos viešųjų užimtumo paslaugų sistemą, skatinti socialinę įtrauktį, prieinamumą ir viešųjų paslaugų efektyvumą.

Papildomai 3,5 mlrd. eurų bus investuojami į socialinį verslumą ir socialinių partnerių bei pilietinės visuomenės organizacijų pajėgumų stiprinimą. Šis fondas padės gerinti ankstyvojo vaikų ugdymo ir priežiūros prieinamumą, mažinti ankstyvą pasitraukimą iš mokyklos. Taip pat bus stiprinama profesinio mokymo ir aukštojo mokslo atitiktis darbo rinkos poreikiams.

3,3 mlrd. eurų bus skirta vaikų skurdui mažinti ir materialiniam nepritekliui spręsti. Šios lėšos padės gerinti socialinių paslaugų

prieinamumą ir kokybę, plėtoti integruotas socialines, švietimo ir sveikatos priežiūros paslaugas 2 000 kaimo bendruomenių.

Europos Komisijos atstovų komentaras

Sanglaudos ir reformų komisarė:

„Sanglaudos politikos investicijos padės spręsti pagrindinius Rumunijos gyventojams aktuales klausimus. Kruopštus programų planavimas ir įgyvendinimas padės plėtoti inovacijas ir skaitmenizaciją, teikti kokybiškas sveikatos ir socialines paslaugas, užtikrinti švietimo ir mokymo galimybes, saugų ir svarų transportą bei konkurencingą ekonomiką. Sanglaudos politikos finansavimas pagerins gyvenimo kokybę Rumunijoje ir užtikrins, kad niekas nebūtų paliktas nuošalyje.“

Už darbo vietas ir socialines teises atsakingas komisaras:

„Sveikinu partnerystės susitarimą su Rumunija, kuriuo aiškiai įsipareigojama naudoti Europos socialinį fondą plius (ESF+) Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimui. ESF+ remia jaunimo įsidarbinimą pagal Jaunimo garantijų iniciatyvą. Ypač džiaugiuosi, kad Rumunija imasi aktyvių veiksmų kovai su vaikų skurdu, įgyvendindama Europos vaikų garantiją.“

Kontekstas

Partnerystės susitarimas su Rumunija apima Sanglaudos politikos finansavimą (ERPF, ESF+ ir Sanglaudos fondą), Teisingos pertvarkos fondą (JTF) ir Europos jūrų, žuvininkystės ir akvakultūros fondą (EMFAF).

Partnerystės susitarimas nustato šių investicijų įgyvendinimo strategiją ir prioritetus. Jis apima 8 regionines ir 9 nacionalines programas.

Pagal Sanglaudos politiką kiekviena ES valstybė narė kartu su Komisija rengia partnerystės susitarimą, kuriame nustatoma ES investicijų strategija ir prioritetai bei numatomos lėšos kiekvienai programai.

Partnerystės susitarimas su Rumunija yra 18-asis patvirtintas susitarimas po Graikijos, Vokietijos, Austrijos, Čekijos, Lietuvos, Suomijos, Danijos, Prancūzijos, Švedijos, Nyderlandų, Lenkijos, Bulgarijos, Kipro, Portugalijos, Estijos, Slovakijos ir Italijos.

Europos Komisija taip pat patvirtino pirmąją IKP-RDF tarpvalstybinę bendradarbiavimo programą tarp ES narės ir kandidatės, t. y. Rumunijos ir Serbijos „Interreg IPA“ programą, kurios biudžetas siekia 74 mln. eurų.

„Europos Pulso“ informacija

Transfagarašanas – įspūdingiausias Rumunijos kalnų kelias

Transfagarašanas (Transfăgărășan) – vienas įspūdingiausių ir ekstremaliausių kalnų kelių Europoje. Šis 151 km ilgio kelias vingiuoja per Rumunijos Karpatų kalnus, jungdamas Sibiu ir Pitesti miestus. Dėl stačių serpantinų, dramatiškų peizažų ir įspūdingos istorijos jis yra ne tik vairuotojų, bet ir keliautojų mėgstama vieta. Transfagarašanas siūlo unikalią galimybę patirti aukščiausius Rumunijos kalnų kelius ir pasigrožėti gamtos didybe.

Autorius Cristian Bortes - Flickr, CC BY 2.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=3366701&php?curid=31420184>

Kelio istorija ir statyba

Transfagarašano magistralė buvo pastatyta 1970–1974 metais pagal Rumunijos diktatoriaus Nikolaję Čaušesku (Nicolae Ceaușescu) įsakymą. Jis norėjo užtikrinti greitą kariuomenės pervežimą per Karpatų kalnus, jei kiltų Sovietų Sąjungos grėsmė. Kelio statyba buvo vienas sudėtingiausių Rumunijos inžinerinių projektų – darbininkai dirbo ekstremaliomis sąlygomis, esant stiprioms audroms ir staigiams temperatūros pokyčiams. Naudota daugiau nei 6 milijonai kilogramų dinamito, kad būtų pramušti tuneliai ir pašalintos uolos. Statybų metu žuvo daugybė darbininkų, o pats kelias tapo inžinerinio meistriškumo ir žmonių pasiaukojimo simboliu.

Lankytinos vietos

- **Prakeikti serpantinai** – Kelia statė kariai ir kaliniai, daugelis jų žuvo dėl nelaimingų atsitikimų. Manoma, kad kai kurie posūkiai, ypač „Mirties vingis“, yra prakeikti, o juose dažniau nutinka avarijos.

- **Ilgiausias tunelis** Rumunijoje – 887 m tunelis ties Balea ežeru, kertantis kalnus ir jungiantis šiaurinę bei pietinę Transfagarašano dalis.

- **Balea ežeras** – aukščiausias Transfagarašano taškas (2034 m), esantis tarp įspūdingų Fagarašo kalnų viršūnių. Ežeras susiformavo ledynų tirpsmo metu ir dabar yra viena iš populiariausių turistinių vietų regione. Žiemą čia veikia garsusis Ledo viešbutis, pastatytas

iš ežero ledo blokų, o vasarą lankytojai gali mėgautis žygiais, pasiplaukiojimais valtėmis ar tiesiog atsipalaiduoti stebėdami kvapą gniaužiančius kalnų peizažus.

- **Balea krioklys** – vienas aukščiausių Rumunijos krioklių, jo aukštis siekia 60 metrų. Tai natūralus gamtos stebuklas, kurio vanduo krinta nuo stačių Fagarašo kalnų uolų, sukeldamas įspūdingą triukšmą ir rūką. Ši vieta yra ypač populiarus tarp turistų ir žygeivių, kurie gali mėgautis kvapą gniaužiančiais vaizdais ir nuotykų kupinu taku, vedančiu link krioklio.

- **Poenari tvirtovė** – dar vadinama tikrąja Drakulos pilimi, kurioje gyveno Vladas III. Tvirtovė, pastatyta ant stačios uolos virš Argešo upės, buvo strategiškai svarbi ir laikoma vienu iš geriausių viduramžių gynybinių objektų Rumunijoje. Sakoma, kad Vladas III pats prisidėjo prie šios tvirtovės stiprinimo, o pasakojimai apie jo žiaurumą ir gynybines strategijas dar labiau sustiprina jos legendą.

- **Vidraru ežeras ir užtvanka** – vienas didžiausių hidroelektrinių projektų Rumunijoje, pastatytas 1965 m. Užtvanka, kurios aukštis siekia 166 metrus, yra laikoma viena įspūdingiausių inžinerinių konstrukcijų šalyje. Ežeras ne tik aprūpina šalį elektra, bet ir yra populiarus vieta turistams, siūlanti galimybes plaukioti valtėmis, žvejoti ar tiesiog grožėtis įspūdingu kraštovaizdžiu.

Kelio saugumas ir vairavimo sąlygos

Kelias yra sudėtingas ir pavojingas, ypač vairuotojams, neturintiems patirties serpantinuose. Dėl staigių posūkių, stačių šlaitų ir dažnai besikeičiančių oro sąlygų būtina būti itin atsargiems.

- Atidarytas tik nuo birželio iki

spalio, nes žiemą kelias uždarymas dėl sniego ir pavojingų oro sąlygų.

- Staigūs posūkių vingiai ir status pakilimai reikalauja didelio vairavimo meistriškumo.

- Orai gali staiga pasikeisti – net vasarą gali iškristi sniegas, kilti stiprus rūkas ar net audra.

- Patartina nevažiuoti naktį, nes kelias prastai apšviestas ir galima sutikti laukinių gyvūnų.

- Rekomenduojama pasirūpinti degalais, nes ilgose kelio atkarpose nėra degalinių ar servisų.

Legendos ir mitai

- **Drakulos šešėlis** – pasakojama, kad Drakulos dvasia klaidžioja aplink Poenari tvirtovę ir Transfagarašano kelią. Kai kurie keliautojai teigia girdėję paslaptingus šnabzdėsius, aidinčius tarp kalnų uolų, ar net matę keistus šešėlius, slenkančius per ruko apgaubtus šlaitus. Vietiniai pasakoja, kad tam tikrose kelio atkarpose jaučiamas nepaaiškinamas šalčio dvelksmas, o naktį kartais pasirodo mįslingi šviesos blyksniai. Šios legendos dar labiau sustiprina mistinę Transfagarašano atmosferą.

- **Vilkolakiai** Fagarašo kalnuose – vietiniai tiki, kad miškai slepia paslaptingas būtybes, kurios pasirodo per pilnatį ir seka keliautojus. Pasakojama, kad kai kuriuose miško plotuose naktį girdimi šiurpūs staigimai, nepaaiškinami šlamesiai ir net matomi raudonomis akimis žerintys šešėliai. Sakoma, kad senieji kaimų gyventojai vengia šių vietų po saulėlydžio, nes praeityje čia pradingdavo žmonės, o jų pėdsakai niekada nebūdavo rasti. Legendos byloja, kad vilkolakiai čia klajoja nuo neatmenamų laikų, o drąsiais keliautojais, kurie ryžtasi keliauti šiais miškais naktį, dažnai pasakoja apie keistus pojūčius ir

baimę keliantį jausmą, tarsi kažkas juos stebėtų iš tamsos.

- **Prakeikti posūkių vingiai.** Sakoma, kad kai kurios kelio vietos yra pavojingos dėl praeityje įvykusių tragedijų. Pasakojama, kad keliautojai čia jaučia stiprią įtampą, kartais net girdi nepaaiškinamus garsus arba pastebi šmėkliškus šešėlius, slypinčius už posūkių ruke.

Transfagarašanas – ne tik inžinerinis stebuklas, bet ir viena įspūdingiausių kelionių vietų Europoje. Tai vieta, kur gamtos didybė susilieja su istorija, mitais ir adrenalino kupiniais posūkių vingiais. Be to, tai kelias, kuris leidžia pajusti tikrąją kalnų dvasią, o kiekvienas jo vingis atveria naują įspūdingą peizažą. Jei keliaujate į Rumuniją, nepraleiskite progos patirti šio kelio magijos!

Tradicionis desertas: Papanasi

Rumunijos kalnuotuose regionuose, įskaitant Transfagarašano apylinkes, populiarus desertas yra Papanasi – keptos arba virtos varškės spurgos, patiekiamos su grietine ir uogiene (dažniausiai mėlynųjų arba aviečių). Šis desertas yra itin sotus ir dažnai valgomas po sočios rumuniškos vakarienės. Jis yra vienas žinomiausių Rumunijos desertų ir dažnai randamas vietinių restoranų meniu. Papanasi spurgos yra traškios iš-orėje ir minkštos viduje, o jų derinys su kremine tekstūra grietine bei saldžia uogiene sukuria nepakartojamą skonį. Šis desertas kilęs iš šiaurinės Rumunijos, bet yra plačiai paplitęs visoje šalyje. Kai kuriose vietovėse Papanasi ruošiami su vanilės ar citrinų aromatu, suteikiant jiems dar ypatingesnį skonį. Tai ne tik skanus, bet ir autentiškas Rumunijos kulinarinis paveldas, kurio verta paragauti kiekvienam keliautojui.

„Europos Pulso“ informacija

Leidėjas: Linale s.r.o, redaktorė Lineta Žalaitė, www.europospulsas.lt, info@europospulsas.lt, išcina kas savaitę.

Už visą turinį „Europos pulso“ atsakingi tik autoriai ir jų nuomonės nebūtinai atspindi Europos Sąjungos poziciją. Europos Sąjunga negali būti už jas atsakinga.